

Ένα μόνο πρόβλημα υπάρχει στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας και αυτό είναι νομικό, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου από το Διεθνές Όλα τα άλλα θέματα που προβάλλει η Άγκυρα δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγματεύσεως, από τη στιγμή που εμείς δεν διεκδικούμε τίποτα και, συνεπώς, μόνον να δώσουμε θα είχαμε σε μια τέτοια διαιτηγμάτευση

Ρεαλισμός στην εξωτερική πολιτική

Οι τελευταίες επαφές υψηλού επιπέδου της ελληνικής πολιτικής ηγεσίας με τον Πρωθυπουργό της Τουρκίας και τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, η επικείμενη έναρξη εκ του σύνεγγυς συνομιλιών για το Κυπριακό και η Σύνοδος Κορυφής των «15» στο Ελσίνκι δίνουν, νομίζω, την ευκαιρία για να γίνει μια αποτίμηση της σημερινής κατάστασης των Ελληνοτουρκικών σχέσεων και των προοπτικών τους. Θέλω να τονίσω ότι θεωρώ πως οι σχέσεις φίλας, καλής γειτονίας και ειρηνικής συνύπαρξης μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας είναι προς το συμφέρον των δύο χωρών και των δύο λαών και της σταθερότητας στην ευαίσθητη περιοχή της ΝΑ Μεσογείου. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δοκιμάζονται με εναλλασσόμενες περιόδους μεγαλύτερης ή μικρότερης έντασης. Στη βάση της κατάστασης αυτής είναι, αναμφίβολα, η τουρκική εισβολή και κατοχή μεγάλου τμήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και η αμφισβήτηση ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Αιγαίο που απορρέουν από το Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συνθήκες.

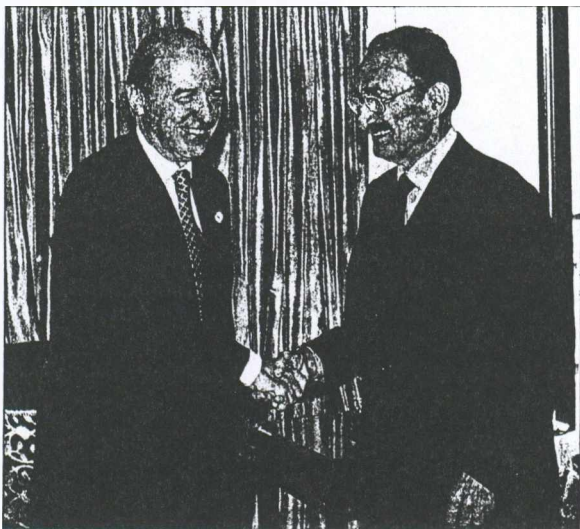
Άρθρο του Κάρουλου Παπούλια

Επανειλημμένες προσπάθειες που καταβλήθηκαν από την ελληνική πλευρά από το 1974 και μετά για τη βελτίωση των ελληνοτουρκικών σχέσεων δεν είχαν αποτέλεσμα. Στο Κυπριακό, η τουρκική αδιαλλαξία δεν επέτρεπε μέχρι σήμερα την επίτευξη δίκαιης και βιώσιμης λύσης του προβλήματος. Σε ό,τι δε αφορά το Αιγαίο, οι τουρκικές μονομερείς και καθ' όλα απαράδεκτες διεκδικήσεις πολλαπλασιάζονται, με χαρακτηριστικά παραδείγματα την υφαλοκρηπίδα, τον αναέρσιο χώρο, την αιγιαλίτιδα ζώνη, την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών, τις «γκρίζες ζώνες» κ.λπ.

Στις αξιώσεις της αιτιάς, η Τουρκία έχει την ανοχή τόσο των ΗΠΑ που την θεωρούν χώρα υψίστης στρατηγικής σημασίας για τα συμφέροντα της Δύσης, όσο και ορισμένων τουλάχιστον εταίρων μας στην Ε.Ε., η στάση των οποίων εξισα επί οκτώ χρόνια από κοντά. Έτσι βεβαίως αποδυναμώνονται τα όποια πλεονεκτήματα από τη συμμετοχή μας στην Ε.Ε.

Η θέση του Ανδρέα Παπανδρέου

Η κατάσταση αυτή μας επιβάλλει η θέση μας να είναι απόλυτα σαφής: ένα μόνο πρόβλημα υπάρχει στις σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας και αυτό είναι νομικό, η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου από το Διεθνές Δίκαιο της Χάγης. Όλα τα άλλα θέματα που προβάλλει η Άγκυρα δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγματεύσεως (διάλογος «εφ' όλης της υλης»), από τη στιγμή που εμείς δεν διεκδικούμε τίποτα και, συνεπώς, μόνον να δώσουμε θα είχαμε σε μια τέτοια διαπραγματεύση. Τη θέση αυτή την τηρήσαμε απαράγλυτα με τον Ανδρέα Παπανδρέου, στις κυβερνήσεις του οποίου μετέλα ως υπουργός των Εξωτερικών: καθαρές σχέσεις με την Τουρκία στη βάση της παραπάνω αμετακίνητης γραμμής που δημι-

Η συνάντηση των κ.κ. Σημίτη και Ετζεβίτ έγινε μεν σε καλό κλίμα, αλλά δεν φαίνεται να απέδωσε κάτι θετικό

ουργεί και τις δυνατότητες συνεργασίας σε άλλους τομείς και, βεβαίως, στα πολυμερή φορα, όπως π.χ. η Οργάνωση Συνεργασίας του Ευξείνου Πόντου. Προς την κατεύθυνση αυτή θέλω να ελπίζω ότι στοχεύει η κινητικότητα που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό, με ελληνική κυρίως πρωτοβουλία. Κάθε άλλη σύζηση, είτε διμερής είτε δικαιοδοτικής μορφής σε ευρύτερο πλαίσιο, θα ήταν ανεδαφική αν μη και επικίνδυνη. Η ορθότητα της θέσης αυτής επιρρωννύεται και από την παρατηρούμενη έλλειψη ουσιαστικής και ισορροπίας ανταπόκρισης της τουρκικής πλευράς σε όλες τις πρόσφατες ελληνικές χειρονομίες έπειτα από τους καταστροφικούς σεισμούς στις δύο χώρες και τα αυθήματα ανθρωπιστικής σπουδαιότητας που εκδηλώθηκαν μεταξύ των δύο λαών.

Η συνάντηση Πρωθυπουργών

Πράγματι, η συνάντηση των κ.κ. Σημίτη και Ετζεβίτ έγινε μεν σε καλό κλίμα, αλλά δεν φαίνεται να απέδωσε κάτι θετικό.

Για μεν το Κυπριακό, το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ο Τούρκος Πρωθυπουργός θέλησε να το απουσιάζει από αυτές, έχοντας προφανώς την άποψη ότι το πρόβλημα έχει λυθεί με την εισβολή του 1974 και ότι στην Κύπρο υπάρχουν τώρα δύο κράτη. Η θέση αυτή μηδαμινές σχεδόν προσδοκίες δημιουργεί για τις επικείμενες συνομιλίες Κληρίδη - Ντενκίτς που θα έχουν, φοβόμαι, προσημαστικό μόνον χαρακτήρα, σκηνοθετήθηκαν από τις ΗΠΑ και άλλους για προφανείς λόγους εν όψει της Σύνοδου Κορυφής του Ελσίνκι και έγιναν δυνατές χάρις στη διπλωματική στάση του Προέδρου της Κύπρου απέναντι στους βελατινισμούς και τις αξιώσεις του Τουρκοκυπρίου ηγέτη που φθάνουν τα όρια του εμπαιγμού.

Σε ό,τι αφορά το Αιγαίο η δήλωση του κ. Ετζεβίτ ότι δήθεν η Τουρκία δεν έχει εδαφικές διεκδικήσεις εις βάρος της Ελλάδος είναι μάλλον κενή περιεχομένου, αν λάβει κανείς υπόψη τις γνωστές θε-

ωρίες της γείτονος περί «γκρίζων ζωνών» κ.λπ. Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός Με δεδομένα όλα τα παραπάνω, γεννάται το ερώτημα ποια πρέπει να είναι η στάση της χώρας μας στο θέμα της ανάδειξης της Τουρκίας σε υποψήφια προς ένταξη χώρα στην Ε.Ε. Βεβαίως, ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Τουρκίας μίς είναι καθ' αρχήν αποδεκτός, υπό όρους όμως και προϋποθέσεις, όπως έπρε και ο Πρωθυπουργός, μολοντί είναι σε όλους αντιληπτό ότι η ένταξη αυτή καθιστά μόνον απατηλό όνειρο μπορεί να είναι για την Τουρκία σε οποιοδήποτε ορατό μέλλον. Ας σημειωθεί πάντως ότι η ιδιότητά της ως υποψήφια χώρας θα αναβαθμίσει απόλυτα τις πολιτικές και αμυντικές σχέσεις της Άγκυρας με την Ευρώπη, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η προσεχής ενσωμάτωση της ΔΕΕ στην Ε.Ε. Και αυτή είναι ίσως ουσιαστικά, στο παρόν στάδιο, η επίδειξη των Τούρκων ιδιώντων.

Τουρκία - Κύπρος

Κατ' αρχήν, είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει να ισχύουν και για την Τουρκία τα ίδια κριτήρια που ισχύουν και για τις άλλες χώρες (κρίτηρια Κοπεγχάγη) και όχι να τίχει προνομιακή μεταχείριση, ιδίως αν σχεφθεί κανείς την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα αυτή. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να πληρούνται κατά την έναρξη της όλης διαδικασίας. Ως προς το Κυπριακό: Το προηγούμενο της άρσης του ελληνικού βέτο για την Τελωνειακή Ένωση Τουρκίας - Ε.Ε. είναι, νομίζω, διδακτικό. Εκάναμε τότε τη γνωστή χειρονομία, το αντίλλαγμα όμως για την Κύπρο έχει ήδη καταστεί βολικό και αβέβαιο, αφενός λόγω της τουρκικής σφετεριστικής που εκδηλώθηκε από της επομένης κώλης της υπογραφής της συμφωνίας Τελωνειακής Ένωσης και που προκάλεσε την έντονη αντίδραση του τότε Γάλλου υπουργού Εξωτερικών κ. Ζυπέ, αφετέρου λόγω της στάσης μερικών εταίρων μας που δεν χρίβουν τώ-

«Είναι ανάγκη να αποσπασθεί σαφής δήλωση των εταίρων μας που να εγγυάται την απρόσκοπτη και εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος ένταξη της Κύπρου, επαναλαμβανομένης συνάμα της παλαιότερης δήλωσής τους ότι το Κυπριακό επηρεάζει τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας»

ρα την πρόθεσή τους να σπινδύουν την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. με την επίλυση του πολιτικού της προβλήματος.

Η κατάσταση αυτή είναι καιρός πλέον να ξεκαθαρίσει οριστικά. Και επειδή η Ελλάδα δύσκολα θα μπορούσε να παρεμποδίσει όλη τη διεύθυνση της Ε.Ε. εξαιτίας της Κύπρου, είναι ανάγκη να υποσπασθεί σαφής δήλωση των εταίρων μας που να εγγυάται την απρόσκοπτη και εντός συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος ένταξη της Κύπρου, επαναλαμβανομένης συνάμα της παλαιότερης δήλωσής τους ότι το Κυπριακό επηρεάζει τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας.

Αιγαίο - Διεθνές Δίκαιο

Σε ό,τι αφορά το Αιγαίο, είναι προφανές ότι πρέπει η Τουρκία να προσημασθεί ουσιαστικά τη συμμετοχή της προς τους κινώνες του Διεθνούς Δικαίου και να εκδηλώσει εμπρακτικά τον σεβασμό της προς τις διατάξεις του Διεθνών Συνθηκών και όχι να προσπαθεί να τις εμμηνώσει κατά τις επιθυμίες της. Επάνω σ' αυτό, μια σαφής δήλωση εκ μέρους της περί εγκατάλειψης της απειλής χρήσης βίας στις διμερείς σχέσεις (casus belli κ.λπ.) θα ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση. Αυτό βεβαίως προϋποθέτει και την εγκατάλειψη της θεωρίας περί «γκρίζων ζωνών».

Μη δεσμεύσεις Κλίντον

Υποθέτω ότι αυτά πρέπει να επιβιβάζονται και προς τον Πρόεδρο των ΗΠΑ στην ενδιάφερονία επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας, έστω με αναταράξεις. Η αμοιωσύνη εκ μέρους του τον θέσεων μας στα ζητήματα αυτά, αν θα ήταν δυνατή, θα είχε μεγάλη σημασία. Γιατί καλές είναι οι βεβαιότητες του για τον ηγετικό ρόλο της Ελλάδας στα Βαλκάνια, αλλά φαντάζομαι λίγο σαν ψυχή στο «γε νιν» σκηνικό της περιοχής μας. Πράγματι, στα άλλα θέματα, όπου υπάρχει ανωνία διαφοροποίηση σχεδίων και συμφερόντων μεταξύ μας, υπέφυγε επιμελώς να αναλάβει δεσμεύσεις, υποσχόμενος απλά «τη συνέχιση του ενδιάφερονός τους» για την επίλυση του Κυπριακού. Και είτε βέβαια ότι η Τουρκία δεν θα μπορούσε να ενσωματωθεί στην Ευρώπη αν δεν λύσει τα προβλήματά της με την Ελλάδα, αλλά η πρωστική αυτή είναι ούτως ή άλλως μαρτυρία. Ο Αμερικανός Πρόεδρος δεν αρνείται ότι εγκρίνουν τον ενδιάφερον αυτή τη στιγμή είναι ο χαρακτηρισμός της Τουρκίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας, ασχέτως του αν και πόσο θα αρχίσουν ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Σε ό,τι αφορά δε τις αξιώσεις του περί δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου, μόνο περιοριστικά μπορούν να χρησιμοποιούν,

δηλαδή, κατά τα προειρηθέντα, για το θέμα της υφαλοκρηπίδας. Είμαι βέβαιος ότι η Σύνοδος Κορυφής των Ατκεμβίου στο Ελσίνκι θα διαδώσει την αχλί που δημιουργήσαν οι προσδοκίες, ελπίδες, χίμαιρες κ.λπ. και οι εφημερίδες υποθέσεις για το τι είτε ή δεν είτε ο Πρόεδρος Κλίντον - να κατακόψει τον λήκιστον ο κοινωχικός και να αποκτήσουμε το μέτρο του ρεαλισμού που επιβάλλουν τα πράγματα. Ο Κάρουλος Παπούλιας είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Λιμενίας της Βουλής, πρώην υπουργός Εξωτερικών

δηλαδή, κατά τα προειρηθέντα, για το θέμα της υφαλοκρηπίδας.

Είμαι βέβαιος ότι η Σύνοδος Κορυφής των Ατκεμβίου στο Ελσίνκι θα διαδώσει την αχλί που δημιουργήσαν οι προσδοκίες, ελπίδες, χίμαιρες κ.λπ. και οι εφημερίδες υποθέσεις για το τι είτε ή δεν είτε ο Πρόεδρος Κλίντον - να κατακόψει τον λήκιστον ο κοινωχικός και να αποκτήσουμε το μέτρο του ρεαλισμού που επιβάλλουν τα πράγματα. Ο Κάρουλος Παπούλιας είναι Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Λιμενίας της Βουλής, πρώην υπουργός Εξωτερικών

σας της παραπάνω αμετακίνητης γραμμής που δημι-

σας εις βάρος της Ελλάδος είναι μάλλον κενή περιεχομένου, αν λάβει κανείς υπόψη τις γνωστές θε-

σας της παραπάνω αμετακίνητης γραμμής που δημι-

σας εις βάρος της Ελλάδος είναι μάλλον κενή περιεχομένου, αν λάβει κανείς υπόψη τις γνωστές θε-